

Utformningen av domslutet i en tvistemålsdom efter återvinning av en tredskodom

Bakgrund

Vid genomgång av handlingarna i ett klagorende framkom bl.a. följande. I en ansökan om betalningsföreläggande yrkade ett kreditföretag åläggande för en fysisk person och ett dödsbo att till kreditföretaget utge ett visst belopp samt ränta. Kravet uppgavs avse återbetalning av en kredit som sagts upp till betalning. Vidare yrkades fastställelse till betalning ur en angiven fastighet. Svarandena bestred kravet. På kreditföretagets begäran överlämnades målet till Kalmar tingsrätt för fortsatt handläggning.

Tingsrätten förelade svarandena att inkomma med yttrande vid äventyr av tredskodom. Svarandena vidhöll sitt bestridande.

Tingsrätten konstaterade i en tredskodom den 20 maj 1999 att fordringen grundade sig på skriftligt fordringsbevis, att svarandena inte visat sannolika skäl för sitt bestridande av käromålet samt att förutsättningar därför förelåg för bifall till käromålet genom tredskodom. I domslutet ålades svarandena att solidariskt till kreditföretaget utge visst belopp samt ränta. Tingsrätten fastställde vidare att den fordran för vilken panträtt upplåtits på grund av vissa närmare angivna pantbrev skulle utgå med förmånsrätt i fastigheten i den omfattning som gäller enligt lag. Tingsrätten anförde därutöver bl.a. att fastigheten genom tredskodomen ansågs vara utmätt.

Svarandena ansökte om återvinning och framförde vissa invändningar mot kravet. Kreditföretaget vidhöll sin talan.

I en dom den 2 juli 1999 antecknade tingsrätten under rubriken domslut följande. ”Tingsrätten fastställer tredskodomen 20.5.1999 i mål – – –”.

Med anledning av vad som framkommit beslutade chefsJO Eklundh att till granskning i ett särskilt ärende ta upp frågan om utformningen av tingsrättens domslut i det aktuella målet.

Utredningen

Tingsrätten anmodades att inkomma med ett yttrande över vilka överväganden som föranledde denna att i domslutet fastställa den tidigare meddelade tredskodomen i stället för att, med upphävande av densamma, uttryckligen ålägga svarandena betalningsskyldighet och samtidigt fastställa att fordran skulle utgå med förmånsrätt i fastigheten (jfr bl.a. JO 1991/92 s. 36 och Fitger, Rättegångsbalken, del 3, s. 44:30 f.).

I ett yttrande anförde rådmannen AA följande.

Vad tingsrätten gjort i målet är att följa den praxis som grundar sig på Gärdes Kommentar till Nya Rättegångsbalken, där det på sid 642 ges ett klart uttalande i saken. Det kan tilläggas att i Ekelöf, Edelstam och Boman Rättegång V, sjunde upplagan, som utkommit efter JO:s uttalande (1991/92 sid 36), vidhållits den uppfattning som redovisas i tidigare upplaga (sid 218 not 11). Dessutom avsåg JO:s nyss nämnda uttalande icke dom efter given tredskodom utan tredskodom efter utslag i lagsökningsmål. Uttalandena i Fitger, RB del 3 sid 44:30 f. utgör ej tillräckliga skäl att ändra praxis. Fastmer synes tingsrättens praxis ha stöd i Fitgers uttalande i vart fall vad gäller fastställelse till betalning ur fastighet.

I ett beslut den 22 maj 2001 anförde *chefsJO Eklundh* följande.

Rättslig reglering, rättsfall och uttalanden i litteraturen

Allmänt om tredskodom

Bestämmelser om påföljd för parts underlåtenhet att bl.a. inställa sig till en förhandling eller avge svaromål i ett dispositivt tvistemål finns i 44 kap. rättegångsbalken (RB).

I nämnda kapitel föreskrivs bl.a. att utevaro från ett sammanträde för muntlig förberedelse eller en huvudförhandling i ett dispositivt mål kan medföra att tredskodom meddelas mot den uteblivna parten (44 kap. 2 och 4 §§ RB). Motsvarande gäller den som underlåter att följa ett föreläggande att skriftligen avge svaromål eller som avger ett svaromål som är ofullständigt (44 kap. 7 a § RB). Vad nu sagts gäller under förutsättning att föreläggande meddelats parten att inställa sig respektive avge svaromål vid påföljd att tredskodom annars kan komma att meddelas mot honom.

En ytterligare förutsättning för att tredskodom skall meddelas är att den part som inställt sig vid rätten yrkar det. Är det käranden som uteblir från en förhandling skall käromålet ogillas om inte detta medgetts av svaranden eller det annars uppenbart framgår att käromålet är grundat (44 kap. 8 § första stycket RB). Tredskodom mot svaranden skall grundas på kärändens framställning av omständigheterna i målet, såvitt svaranden erhållit del av framställningen och den inte strider mot förhållande som är allmänt veterligt. I den mån framställningen inte innefattar laga skäl för käromålet eller det annars uppenbart framgår att käromålet är ogrundat, skall det ogillas (44 kap. 8 § andra stycket RB).

Om svaranden underlåter att följa ett föreläggande att avge skriftligt svaromål får tredskodom meddelas mot honom, om inte käranden har motsatt sig det (44 kap. 7 a § RB).

En tredskodom kan sägas innebära ett summariskt avgörande av målet utan krav på bevisning.

När det gäller innehållet i en dom framhåller Gärde m.fl. i kommentaren till bestämmelserna i 17 kap. 7 § RB särskilt vikten av att det tydligt framgår vilken karaktär domslutet har och huruvida rätten med domen åsyftar en exigibel fullgörelse eller bara en fastställelse eller i förekommande fall bådadera. Att detta iaktas är av största betydelse med hänsyn till såväl rättskraften som verkställigheten (Gärde m.fl. s. 186).

I 17 kap. 8 § RB föreskrivs att bl.a. tredskodomar och domar som grundas på medgivande får utfärdas i förenklad form. När det gäller innebörden av begreppet dom i förenklad form anför Fitger (Rättegångsbalken, del 1, s. 17:27) följande.

Förenklingar i förhållande till vanliga domar avsågs vid RB:s tillkomst uppenbarligen i första hand bestå i att domslutet skulle få tecknas på stämningsansökan eller, i fråga om högre rätts dom, på den överklagade domen (NJA II 1943 s. 212). Numera gäller i fråga om tvistemålsdomar i förenklad form 22 § mål- och ärendeförordningen. Av det lagrummet framgår att innehållet i en dom som utfärdas i förenklad form inte behöver redovisas i skilda avdelningar och att de omständigheter som yrkanden eller invändningar grundas på får redovisas i bilageform. I fråga om tredskodomar och domar grundade på medgivanden kan domskälen givetvis göras utomordentligt korta. Det behövs ju inte mer än att det av domen framgår att den grundas på en utevaro, en underlåtenhet att avge svaromål eller ett medgivande.

Återvinning

En part mot vilken tredskodom meddelats får hos den rätt där talan väckts söka återvinning inom viss angiven tid (44 kap. 9 § RB). Vid återvinning skall handläggningen av målet, i den del återvinning söktes, fortsätta där den slutade när frågan om tredskodom togs upp. En part mot vilken tredskodom meddelas på nytt har inte rätt till återvinning i målet (44 kap. 10 § RB).

Utformningen av domslut

I Gärdes m.fl. kommentar till 44 kap. 10 § RB sägs att en tredskodom skall upphävas om rätten i ett mål om återvinning mot tredskodomen finner att saken skall avgöras på annat sätt än enligt denna. I annat fall har rätten att fastställa tredskodomens slut (Gärde m.fl., Nya Rättegångsbalken, s. 642).

Ekelöf har med hänvisning till återvinningens karaktär av rättsmedel hävdad att en tidigare meddelad tredskodom skall förklaras fastställd om en återvinningstalan ogillas. Denna bör sålunda enligt Ekelöf inte undanröjas och ersättas av en ny dom med samma innehåll (Rättegång V, sjätte upplagan, s. 188 not 10).

Motsatt ståndpunkt har framförts av Carl-Edvard Sundström (Tolv studier i processuella spörsmål, s. 64 f.).

För egen del har jag tidigare när det gäller utformningen av domslut efter återvinning av lagsökningsutslag uttalat följande. ”När återvinning har sökts i ett lagsökningsmål skall målet därefter handläggas enligt reglerna för tvistemål. Avgörande av själva saken sker genom dom. Talan i målet är en fullgörelsestalan och domslutet bör i enlighet härmed innehålla en förpliktelse för svaranden att

fullgöra en betalningsskyldighet. Domslutet bör vidare innehålla en förklaring att lagsökningsutslaget upphävs.” (JO 1991/92 s. 36 f.)

När det gäller utformningen av domslut kan från rättspraxis följande två avgöranden noteras.

I rättsfallet NJA 1956 s. 739 var förhållandena såvitt här är av intresse följande. Enligt ett utslag i ett lagsökningsmål fastställde häradsrätten till betalning ur en angiven fastighet ett kapitalbelopp samt ränta. Återvinning begärdes. Huvudförhandling hölls under vilken bl.a. muntlig bevisning togs upp. Häradsrättens domslut formulerades på följande sätt. ”Med fastställande av det slut lagsökningsutslaget innehåller prövar häradsrätten rättvist att till betalning ur fastigheten – – – fastställa – – – kr jämte – – – ränta ...” Häradsrätten anförde vidare bl.a. följande. ”Jämlikt 77 a § utsökningslagen skall det anses, som om den intecknade egendomen blivit utmätt. Har BB (borgenären) inte sist inom två månader efter detta häradsrättens utslag vunnit laga kraft antingen med företeende av bevis därom samt av den i målet åberopade fordringshandlingen i huvudskrift begärt försäljning av egendomen eller också begärt tvångsförvaltning, skall egendomen ej längre anses som utmätt. Samma påföljder inträder, om BB begärt sådan verkställighet som nu har sagts men därefter lämnat anstånd, som fortfar när sex månader förflutit från det verkställigheten begärdes.” Domen överklagades. Hovrätten ändrade den överklagade domen på så sätt att häradsrättens dom upphävdes och lagsökningsutslaget undanröjdes. Den därpå följande prövningen i Högsta domstolen mynnade ut i att hovrättens dom ändrades så att det slut vartill häradsrätten hade kommit fastställdes. Högsta domstolen uttalade emellertid vidare att den i häradsrättens dom angivna tiden av två månader skulle räknas från dagen för Högsta domstolens dom.

Av ett i Svensk Juristtidning år 1966 refererat avgörande, som gällde frågan huruvida en tredskodom kunde verkställas sedan återvinning söktes och dom därom meddelats men ännu inte vunnit laga kraft, framgår att häradsrätten hade fastställt det slut tredskodomen innehöll samt förpliktat den förlorande parten att utöver i tredskodomen fastställt kostnadsbelopp såsom ytterligare ersättning för rättegångskostnader utge visst belopp (SvJT 1966 ref. s. 44).

Upphävandet av ett beslut genom vilket en fordran fastställts till betalning ur egendomen medför, enligt Fitger, risker med hänsyn till rättsverkningarna av ett sådant beslut. Han hänvisar därvid till bestämmelserna i 4 kap. 27 och 30 §§ utsökningsbalken (UB) (Fitger, Rättegångsbalken, del 3, s. 44:31).

Exekutionsrättsliga frågor

Huvudprincipen i utsökningsbalken är att domar inte får verkställas innan de har vunnit laga kraft. En dom som har vunnit laga kraft får således verkställas utan några särskilda villkor (3 kap. 3 § UB). För att verkställighet skall få ske före laga kraft krävs att det finns en särskild föreskrift, eller förordnande av domstolen med stöd av en särskild föreskrift, som medger det. Flera sådana föreskrifter har meddelats, främst i fråga om domar som avser betalningsskyldighet.

Verkställigheten av en dom på betalning sker som regel i flera steg, nämligen genom beslut om utmätning med säkerställande därav, försäljning av den utmäta egendomen samt redovisning av inbetalda medel med utbetalning.

Före laga kraft får en dom varigenom betalningsskyldighet har ålagts verkställas genast, dvs. genom utmätning (3 kap. 6 § UB). I princip får dock endast det första ledet i utmätningsförfarandet – utmätningens beslut och verkställigheten av detta – företas. Utmätt egendom får sålunda inte säljas förrän domen har vunnit laga kraft, såvida inte gäldenären samtycker till försäljning eller det är fråga om lös egendom som hastigt faller i värde eller kräver alltför kostsam vård (8 kap. 4 § UB). Om försäljning undantagsvis sker eller om kontanta medel flyter in på annat sätt, vilket kan ske om utmätningen avsett kontanter eller om en utmätt fordran drivs in, gäller att medlen inte får betalas ut innan domen har vunnit laga kraft, såvida inte borgenären ställer säkerhet för återbetalning (13 kap. 14 § 1 UB). Gäldenären kan förhindra verkställighet genom att ställa säkerhet (Gregow, Utsökningsrätt, 3:e uppl. s. 73 f.).

Av de nyss nämnda bestämmelserna framgår vidare att för verkställighet av tredskodomar finns vissa icke oväsentliga skillnader i förhållande till vad som gäller beträffande de domar som nämnts i det föregående. En tredskodom varigenom betalningsskyldighet har ålagts en part som har uteblivit eller som underlåtit att avge svaromål eller, då kärandens yrkande grundas på ett skriftligt fordringsbevis, inte har visat sannolika skäl för sin inställning får verkställas så snart domen har meddelats (3 kap. 5 § 2 UB). Om utmätning på grund av en tredskodom sker av lös egendom som har betydande värde eller av fast egendom, får försäljning inte äga rum förrän tredskodomen har vunnit laga kraft, såvida inte gäldenären samtycker till försäljning. Undantag gäller för lös egendom som hastigt faller i värde eller kräver alltför kostsam vård. Annan egendom får säljas även om tredskodomen inte har vunnit laga kraft. Hinder föreligger inte mot utbetalning av medel som kan ha inbetalats efter utmätningen och borgenären behöver inte ställa säkerhet (Gregow s. 76).

Om en exekutionstitel upphävs endast partiellt, skall verkställighetens inställande och återgång anpassas till ändringens omfattning. En exekutionstitel anses helt eller delvis ”upphävd”, om den ändras till sitt innehåll. Däremot inbegrips inte den situationen att en överinstans fastställer underrättens domslut, trots att domen då formellt ersätts av överinstansens dom. Givetvis skall emellertid, när den första exekutionstiteln fastställs, verkställigheten i fortsättningen äga rum på basis av den nya exekutionstiteln (Wallin m.fl., Utsökningsbalken, En kommentar, tredje upplagan s. 109).

En allmän princip vid verkställighet är att, så snart en exekutionstitel har blivit överprövad och ersatt av ett annat avgörande, det tidigare avgörandet inte längre kan läggas till grund för verkställighet. I stället skall verkställighet prövas utifrån det senaste avgörandet (Gregow, s. 91).

I allmänhet är emellertid den berättigade, så länge den nya exekutionstiteln inte har vunnit laga kraft, i samma situation som tidigare. I ett par särskilda fall är den

berättigade dock sämre ställd, trots att den överprövade exekutionstiteln i sak har fastställts genom det nya avgörandet. De situationer som avses är att en förpliktelse som har ålagts genom tredskodom eller utslag i mål om betalningsföreläggande eller handräckning efter ansökan om återvinning fastställs i en dom. I samtliga fall, då det nya avgörandet i sak innebär ett fastställande av den tidigare exekutionstiteln, fortsätter ett på grund av denna påbörjat verkställighetsförfarande enligt de föreskrifter som gäller beträffande det nya avgörandet. Kronofogdemyndigheten skall alltså inte i anledning av det nya avgörandet på nytt vidta sådana verkställighetsåtgärder – t.ex. beslut om utmätning – som redan har företagits på grundval av det tidigare avgörandet (Gregow, s. 91).

I ett fall där en tredskodom på betalning ersatts av en ny dom uttalade JO i ett refererat beslut i 1969 års ämbetsberättelse att verkställigheten kunde fortsätta på grund av tredskodomen. Skälet härtill var enligt JO att borgenären annars skulle komma i ett sämre läge i verkställighetshänseende (s. 37).

Under förarbetena till utsökningsbalken framförde Lagberedningen dock en annan uppfattning i saken. Enligt beredningens mening talade övervägande skäl för att tredskodomen skulle anses ha spelat ut sin roll när dom hade meddelats i återvinningsmålet och att verkställighet av tredskodomen sålunda inte kunde äga rum därefter. De fördelar i verkställighetshänseende som borgenären hade vunnit genom tredskodomen borde enligt beredningen inte gälla sedan rätten hade meddelat dom efter materiell prövning i målet. En verkställighetsåtgärd som redan hade hunnit vidtas på grund av tredskodomen borde dock bestå (prop. 1980/81:8 s. 297).

I sin avhandling *Inhibition* från år 1998 anför Hans Eklund bl.a. följande. ”När en återvinningsstalan av gäldenären ogillas – och borgenären alltså vinner – föreligger olika uppfattningar om verkställigheten fortsättningsvis skall grundas på det ursprungliga avgörandet eller på domen i återvinningsmålet. Lagberedningen, Wallin med flera anser att verkställigheten skall grundas på domen i återvinningsmålet. JO och Fitger anser motsatsen. För egen del är jag benägen att – med den nuvarande regleringen – anse att verkställigheten skall grundas på domen i återvinningsmålet, trots att detta i en del fall kan vara oförmånligt för borgenären.” (s. 287)

Fastställande av att fordran skall utgå ur viss egendom

En fordran som är förenad med exempelvis panträtt kan av domstol eller kronofogdemyndighet fastställas att utgå ur den egendomen. Sådan s.k. betalningsfastställelse är i vissa fall enda möjligheten för en borgenär att kunna ta i anspråk den egendom vari panträdden gäller. Det vanligaste exemplet torde vara att gäldenär och pantsättare inte är samma person. Betalningsfastställelse kan ske genom utslag, dom eller tredskodom.

När en domstol eller en kronofogdemyndighet fastställer att en fordran skall utgå med särskild förmånsrätt i bl.a. fast egendom anses egendomen enligt 4 kap. 27 § UB omedelbart utmätt. Denna utmättningsverkan medför att kronofogdemyndigheten inte behöver meddela något beslut om utmätning av egendomen. Om

borgenären vill fullfölja utmätningen, har han att hos kronofogdemyndigheten begära exekutiv försäljning av egendomen. Utmättningsverkan förfaller om inte försäljning begärs inom två månader från det att beslutet eller utslaget vann laga kraft.

Utmätning i fast egendom medför inte förmånsrätt förrän ett ärende angående anteckning om utmätning tas upp på inskrivningsdag. Upptas på samma inskrivningsdag mer än ett sådant ärende, skall den utmätning som skedde först ha företräde. Utmätning av fast egendom medför företräde framför rättighet i egendomen, om ett ärende angående anteckning om utmätningen tas upp senast på den inskrivningsdag då inskrivning av rättigheten söks (4 kap. 30 § UB). Om samma egendom utmäts successivt för flera fordringar inträder förmånsrätt i tur och ordning.

Prioriteringsordningen med avseende på borgenärens rätt till betalning vid utmätning eller konkurs regleras i förmånsrättslagen (1979:979). Närmare bestämmelser om försäljning av utmätt fast egendom finns i 12 kap. UB.

Fråga om ränta på rättegångskostnad

I 18 kap. 8 § andra stycket RB föreskrivs att ränta på rättegångskostnad utgår från dagen då målet avgörs.

Brolin m.fl. hävdar i sin bok *Tvistemålsprocessen I* (2:a uppl. s. 55) att, om tredskodomens domslut upphävs men utgången ändå medför att samma rättegångskostnad helt eller delvis skall dömas ut, ränta på dessa kostnader bör börja löpa redan från dagen för tredskodomen.

Bedömning

Frågan i ärendet gäller hur domslutet bör formuleras i en dom som tillkommer efter återvinning av en tredskodom varvid domslutet i huvudsaken överensstämmer med tredskodomens slut.

Varken i rättegångsbalken eller på något annat ställe i lagstiftningen ges några anvisningar om vad rätten har att iaktta i den slutliga domen när det gäller ett i en tvist tidigare meddelat avgörande. Jag har i min tillsynsverksamhet noterat att saken hanteras olika av domare. Vissa domare förklarar i domen att tredskodomen fastställs, medan andra domare undanröjer tredskodomen och formulerar domslutet som ett åläggande av en fullgörelse.

De ovan redovisade rättsfallen från åren 1956 och 1966 visar att man i rättspraxis accepterat att domslut utformas så att ett tidigare avgörande i samma instans fastställs i ett senare avgörande vid samma domstol.

Som framgått av redogörelsen i det föregående har olika uppfattningar förts fram i litteraturen om hur domslut bör formuleras. Enligt Gärde m.fl. skall tredskodomen vid avgörande av återvinningsmålet upphävas endast om saken skall avgöras på annat sätt än enligt tredskodomen. I annat fall skall enligt Gärde m.fl. rätten fastställa tredskodomens slut. Skälen för att så bör ske har emellertid inte

utvecklats. Ekelöf menar att en tredskodom inte bör upphävas och ersättas med en ny dom med samma innehåll, eftersom återvinning är ett rättsmedel. Sundström å andra sidan menar att det ter sig verklighetsfrämmande att fastställa en tidigare exekutionstitel.

I och med att en ansökan om återvinning tas upp skall handläggningen av målet fortsätta där den slutade när frågan om tredskodom togs upp. Om förberedelsen inte var avslutad innan tredskodomen meddelades skall förberedelsen således fortsätta. I den mån svaranden före tredskodomen framfört sin ståndpunkt i målet, skall denna givetvis beaktas efter målets återupptagande.

Vad rätten har att pröva efter återvinning är inte om det var riktigt att meddela tredskodom utan kändens talan såsom den slutligt bestämts under förberedelsen. Den underlåtenhet som föranledde tredskodomen saknar därvid betydelse för den fortsatta handläggningen och för prövningen av målet i sak. Om tredskodom meddelas på nytt mot samma part i samma mål beror det i så fall på någon ny underlåtenhet från partens sida, exempelvis att parten inte inställt sig till en förhandling i återvinningsmålet.

Det finns för besvarande av den inledningsvis ställda frågan inte någon ledning att hämta från överrätternas sätt att formulera domslut. Handläggningen och prövningen av sakfrågan efter återvinning är artskild i förhållande till den överprövning som högre rätt har att göra av en dom som har meddelats av en underrätt. I det sistnämnda fallet sker en materiell prövning inom de ramar som klaganden angett i sin överklagandeskrift av en dom som meddelats på materiell grund. När en överrätt fastställer en dom innebär detta i princip att överrätten ansluter sig till den materiella bedömning som underrätten gjort. Om endast domslutet fastställs anför överrätten egna skäl för sitt avgörande.

Som tidigare nämnts bör det av ett domslut tydligt framgå vilken karaktär det har, med andra ord om rätten med domen åsyftar en exigibel fullgörelse eller en fastställelse eller i förekommande fall bådadera.

En allmän princip inom processrätten är att det inte skall kunna finnas två domar från samma instans i samma sak. Bestämmelserna om res judicata och litis pendens har till syfte att förhindra att så sker. Fråga om rättegångshinder på grund av res judicata eller litis pendens har rätten att beakta ex officio.

Det förefaller vara en allmänt utbredd uppfattning i den exekutionsrättsliga litteraturen att en senare exekutionstitel ersätter en äldre. Den äldre domen har således spelat ut sin roll i och med att en ny dom meddelas.

Genom ett förordnande att betalning skall utgå ur en fastighet anses fastigheten omedelbart utmätt. Denna verkan förfaller om inte försäljning begärs hos kronofogdemyndigheten inom två månader från det att beslutet vann laga kraft. Utmättningsverkan förfaller dessutom om borgenären anmäler att han inte kommer att begära försäljning.

Tvåmånadersfristen inom vilken försäljning av den utmäta egendomen skall begäras börjar löpa i och med att domstolens dom eller utslag vinner laga kraft. I detta sammanhang saknar det således betydelse när domen eller utslaget meddelades. Avfattningen av domslutet i ett senare avgörande har alltså inte någon betydelse för frågan om från vilken tidpunkt som fristen skall räknas.

Fitger menar med hänvisning till bestämmelserna i 4 kap. 27 och 30 §§ UB att upphävandet av ett beslut genom vilket en fordran har fastställts till betalning ur egendomen medför risker med hänsyn till rättsverkningarna av ett sådant beslut. Jag är inte säker på vad Fitger åsyftar med sitt uttalande. Som tidigare nämnts upphör verkningarna av en dom på betalning i och med att domen ersätts av en annan dom. Det finns inte något som talar för att annat skulle gälla beträffande beslut om betalning ur viss egendom. Det finns inte heller något stöd för ett antagande att denna ordning skulle kunna ändras genom att en dom avfattas på visst sätt. Oavsett hur domslutet formuleras är det den senast meddelade domen som medför rättsverkningar. Att ett redan inlett exekutivt förfarande inte behöver återgå för att påbörjas på nytt är en annan sak. Som jag ser saken saknar det således betydelse för borgenärens rätt till betalning ur en pantförskriften fastighet hur domslutet i ett senare avgörande formuleras. Något hinder mot att undanröja ett tidigare meddelat domslut på grund av de av Fitger åberopade bestämmelserna synes inte föreligga.

En tingsrätt skiljer sig från den tvist som är föremål för rättegång genom den slutliga domen i målet. Om käromålet bifalls får det anses vara ett minimikrav att domslutet formuleras så att det innefattar en självständig och fullständig förklaring rörande den förpliktelse som åläggs svaranden.

När en dom meddelas efter återvinning innebär detta att det senare avgörandet ersätter den först meddelade tredsdomen. Detta innebär i sin tur att det tidigare avgörandet i exekutionshänseende spelat ut sin roll, och detta inträffar oavsett hur man formulerar domslutet i det senare avgörandet. Att ”fastställa” en tidigare meddelad tredsdom, ger närmast intryck av att verkningarna av tredsdomen skulle bestå, vilket alltså inte är fallet.

Eftersom det är den sist meddelade domen i en tvist som medför rättsverkningar för parterna, alldeles oavsett hur man avfattar domslutet i den senare domen, ter det sig lämpligast att formulera domslutet i den senare domen så att tredsdomen undanröjs och en fullgörelse åläggs svaranden i de fall en tredsdom ersätts med en annan dom med samma slut. Detta gäller oavsett om den nya domen är en dom eller en tredsdom.

Man kan sammanfattningsvis konstatera att frågan hur man formulerar domslutet i den slutliga domen i sådana fall som här har diskuterats är av språklig snarare än av rättslig natur. Om man trots vad som sagts i det föregående väljer att formulera domslutet i den sist meddelade domen så att tredsdomens slut fastställs, krävs det för att den senare domen skall få ett begripligt innehåll att tredsdomen redovisas i denna, exempelvis i form av en bilaga.

Ett undanröjande kan emellertid givetvis inte komma i fråga beträffande ett i en tredskodom intaget beslut om ersättning till rättshjälpsbiträde. Ett sådant förordnande är riktat mot rättshjälpsbiträdet och kan dessutom, beroende på omständigheterna i varje särskilt fall, ha vunnit laga kraft innan återvinning begärdes.

I 18 kap. 8 § andra stycket RB föreskrivs att ränta på rättegångskostnad utgår från dagen då målet avgörs. Enligt ordalydelsen skulle alltså ränta på rättegångskostnaderna utgå från dagen för domen i återvinningsmålet. Som tidigare redovisats hävdar Brolin m.fl. emellertid, för det fall tredskodomens domslut upphävs men utgången ändå medför att samma rättegångskostnad helt eller delvis skall dömas ut, att ränta på dessa kostnader bör börja löpa redan från dagen för tredskodomen. Författarna har dock inte närmare utvecklat sin ståndpunkt i detta hänseende. För egen del är jag närmast, med hänsyn till paragrafens ordalydelse, benägen att anse att utgångspunkten för ränteberäkningen bör vara dagen för domen i återvinningsmålet, vilket är den dag då målet avgörs.

Som framgår av det föregående kan man ha olika uppfattningar i frågan hur domslutet skall utformas i en dom efter återvinning av en tredskodom. Det finns således inte anledning att kritisera Kalmar tingsrätt för dess sätt att formulera domslutet i den dom som gav anledning till detta ärende.